

PLANETA EDEN

Svět zítřka v socialistickém
Československu 1948–1978

05 05 – 25 07 (2010)

Dům umění města Brna

**Tisková konference v úterý 04 05 (2010) v 11 hodin
v Domě umění, Malinovského nám. 2, Brno
Vernisáž v úterý 04 05 (2010) v 18 hodin v Domě
umění, Malinovského nám. 2, Brno
Kurátory výstavy jsou Ivan Adamovič a Tomáš
Pospiszyl**

Co dnes zbylo z lákavé budoucnosti popisované starými vědecko-fantastickými romány a technickými časopisy? Není toho mnoho; dílčí technologické úspěchy zastiňuje skepse nad pokrokem jako takovým. Dnešní magazíny dál popisují neuvěřitelný svět zítřka, ale ve skutečnosti se omezují především na dokonalejší spotřební elektroniku či pokroky v medicíně. Představovat si komplexní změnu světa, jeho sociální a politické struktury, si dnes troufne málokdo. Byly však doby, kdy byl lidem právě takový radikálně jiný a lepší svět slibován a kdy se pokusům o jeho předvídání věnovaly zástupy umělců, vědců a kulturních pracovníků. Součástí komunistické propagandy zejména po druhé světové válce byl příslib rychle se blížící komunistické společnosti, k níž jednotlivé země světa dříve či později dospějí vlivem vědeckotechnického vývoje společnosti a morálního zrání jednotlivců.

Dnes jsou tyto představy nahlíženy se směsí soucitu, pobouření a nostalgie. Jaký svět zítřka byl lidem slibován a jak tato vidina postupně ztrácela své kontury, až se proměnila ve vlastní karikaturu, o tom pojednává výstava a kniha Planeta Eden.

Společenská utopie se v druhé polovině padesátých let minulého století rychle proměňovala v utopii technickou. Úspěchy při dobývání kosmického prostoru byly tak omračující, že se brzká migrace lidstva do okolního vesmíru zdála být otázkou nejbližších desetiletí. Také tento sen o vesmíru však začal být v průběhu šedesátých let korigován a ztrácel svůj utopický pel. Pokorně se vrátil do románů a filmů science fiction a přestal být tématem pro nejširší veřejnost.

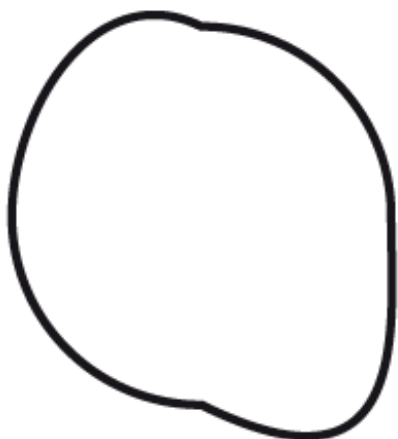
Další službu prokázala hypotetická budoucnost pro socialistickou kulturu padesátých a šedesátých let tím, že se stala místem, odkud bylo možné s odstupem pozorovat tehdejší současnost – ať již se záměrem uměleckým, nebo satirickým, což dokládá nebývalá míra futuristického humoru v tehdejších časopisech.

Proměny a varianty vizuálního líčení budoucnosti a tvůrčího nakládání s jejími elementy v Československu postihuje expozice Planeta Eden, která je rozvržena do sedmi částí.

Film – kolekce plakátů k vědecko-fantastickým snímkům ukazuje, že i těmto žánrům se věnovaly špičky domácího grafického designu. Plakátové plochy se v období totality staly jedním z nejsvobodnějších platforem výtvarného vyjadřování. Sbírkou doplňují ukázky kostýmů Teodora Pištěka pro film Zítřka vstanu a opařím se čajem a seriál Návštěvníci.

Svět zítřka – reprodukce představ o podobě příštích tisíciletí. V módě byly především vize racionálního města-stroje kombinovaného s ideály města zahradiho. Za naprostou samozřejmost se považovalo přizpůsobení všech přírodních živlů potřebám člověka.

**Dům umění města Brna / Dům umění / Dům pánů z Kunštátu / Galerie G99 / www.dum-umeni.cz
úterý–neděle 10–18 h / vstupné 80 Kč, zlevněné 40 Kč, rodinné 100 Kč, celoroční 350 Kč**

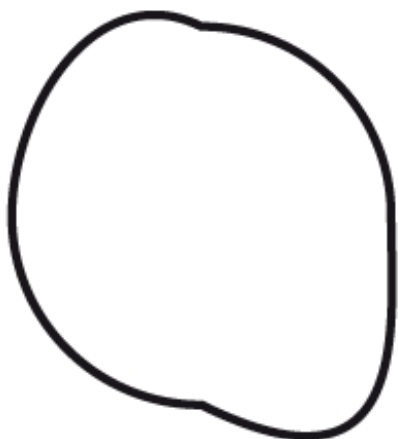
Technika vítězí – jak dokládají vystavené originály a reprodukce, lety do vesmíru byly zřejmě nejvýraznějším tématem při zobrazování technických možností budoucího člověka. Zároveň pro tehdejší mládež nahrazovaly svět divokého západu či exotických krajin z málo dostupné klasické dobrodružné literatury. Sekce obsahuje originály vědecko-fantastických ilustrací Zdeňka Buriana a Teodora Rotrekla.

Sluneční město – zvláštní úsilí bylo vynakládáno na podchycení imaginace nejmladších vrstev společnosti. Výrobci hraček z Československa a okolních socialistických zemí se snažili nezůstat pozadu za vývojem techniky a přinášeli na trh pestrou škálu lunochodů, lunárních vozidel, kosmických lodí a paprskometů. Fiktivní výpravy do kosmu plnily stránky dětských časopisů a základní rozdělení světa na kapitalismus a komunismus pochytila dětská generace nevědomky z četby populárních knih o Neznámkovi.

Mezi Radarem a Labyrintem – nevelká část českých výtvarných umělců (Teodor Rotrekl, Dobroslav Foll, Vladimír Kovářik a další) cítila rozvoj techniky jako výzvu k tematizaci vlastní volné i ilustrační tvorby. Zároveň se objevovaly snahy jít proti přehnaně uniformnímu pohledu na budoucnost a konkrétnost literárních vizí vyvažovat abstrakcí, čehož příkladem je zejména antologie Adolfa Hoffmeistera Labyrint z roku 1962. Témata budoucnosti, ovšem v kritické podobě, se objevily i v díle Pavla Brázdy a Věry Novákové. Julius Koller byl fascinován reflexí kosmických námětů v populární kultuře.

Retrofuturismus – současní výtvarní umělci nemohou ignorovat utopické přísliby, které byly součástí jejich dětství. Výběr z jejich díla ukazuje, jak výrazný vliv na ně měly knihy o Neznámkovi či první úspěchy sovětské kosmonautiky a jejich mediální mytizace.

Projekt Planeta Eden doplňuje stejnojmenná kniha s bohatým obrazovým doprovodem, která v jedenácti kapitolách podrobněji rozpracovává a dokumentuje jednotlivá témata a formy jako sci-fi ilustrace, film, komiks či reflexe motivů v populární a vysoké kultuře.

Motto

Je třeba:

- prodloužit lidský život průměrně na 150–200 let,
- dát do služeb člověka všechny přírodní síly, energii Slunce, větru, podzemní teplo, použít atomové energie,
- předpovídat a úspěšně zneškodňovat přírodní pohromy,
- vyrábět v továrnách všechny látky známé na Zemi, a to i ty nejsložitější: bílkoviny, jakož i takové, které se v přírodě nevyskytují,
- vypěstovat nové druhy zvířat a rostlin,
- zmenšit plochy neúrodných krajů, přizpůsobit k životu a obdělávat bažiny, hory, pouště, tajgy, tundry a snad jednou i mořské dno,
- naučit se řídit počasí, regulovat vítr a teplotu, jako dnes regulujeme řeky, přemísťovat oblaka a podle potřeby rozdělovat déšť i jasné počasí,

Myslíte, že je to těžké? Jistě, je to neobyčejně těžké, ale je to nezbytné. Sovětští lidé chtějí dlouho žít, chtějí žít v hojnosti a bezpečí, chtějí být neomezenými pány své země, nezávislí na rozmarech přírody. To znamená, že to vše musí být a také bude vykonáno.

Z dopisu akademika V. A. Obručeva sovětskému časopisu Znanije-sila, 1954.

Text přetištěn jako úvodní slovo románu Vladimíra Babuly Signály z vesmíru, 1955.

PLANETA EDEN

Svět zítřka v socialistickém Československu 1948–1978

5. 5. – 25. 7. 2010

Pořadatel: Dům umění města Brno, Malinovského nám. 2, Brno

Kurátoři: Ivan Adamovič a Tomáš Pospiszyl

Design: Petr Krejzek, ReDesign

Architekt: Fránek Architects, Jan Koskan

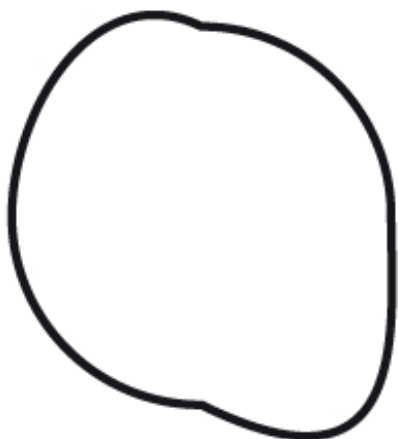
Knihu vydává: nakladatelství Arbor vitae

Informace o projektu: Tomáš Pospiszyl, tomszyl@hotmail.com, 602 373 076

Tiskové materiály, fotografie: Barbora Antonová, antonova@dum-umeni.cz, 731 506 376

Partneři: Legia, HP, DOX, Era, Poštovní spořitelna, Arbor vitae, BKC, Barrandov Studio a.s., divize Fundus, euroAWK, Filmová galanterie Terryho ponožky, Galerie a antikvariát Exlibris; A2, Art+Antiques, Flash Art, Metropolis, ČRo3 Vltava. Výstavu podpořilo Ministerstvo kultury ČR. Statutární město Brno podporuje provoz Domu umění města Brna.

**Dům umění města Brna / Dům umění / Dům pánů z Kunštátu / Galerie G99 / www.dum-umeni.cz
úterý–neděle 10–18 h / vstupné 80 Kč, zlevněné 40 Kč, rodinné 100 Kč, celoroční 350 Kč**

SATELITY PLANETY EDEN

Doprovodný program výstavy, aktuální verze na www.dum-umeni.cz

4. 5. 2010 / út / 18 h / vernisáž

Dům umění

Number 01. Live visual / performance dua Multistructure (Viek & vj texa). Spojení performance s video instalací bude nosnou částí příběhu, kde se proletíme zdánlivě prázdným vesmírem plným utopických světů.

Magnetik. Koncert. Oslava krásy lidských objevů a hledání duše v technologii. Hudebníci, snílci a badatelé Moimir Papalescu a Petr Van Krbetz za podpory SM24.

5. 5. 2010 / st / konference

Dům umění

Budoucnost, která nenastala. Jednodenní konference

15. 5. 2010 / so / Brněnská muzejní noc

Dům umění

18–20 h Video workshop pro děti. Bára Zelníčková, Lucie Sedláková a Tereza Rullerová

21–22 h Magnificio Giganticus / Selhání Seldonova plánu. Audiovizuální performance – hudební elektro-pseudo-improvizace od Akkamiau a Fiju (Lenka Kočíšová a Filip Nerad) a VJský scifimix od vizuální dvojice Puk Puk (Petra Pohlová a Martin Šojdr)

16.–19. 5. 2010 / Minifestival sci-fi filmů

kino Art, Cihlářská 19

16. 5. 2010 / ne / 18.45 / Muž z prvního století + Kybernetická babička

17. 5. 2010 / po / 18.45 / Ikarie XB 1 + Laokoon

18. 5. 2010 / út / 18.45 / Divoká planeta + Krabi

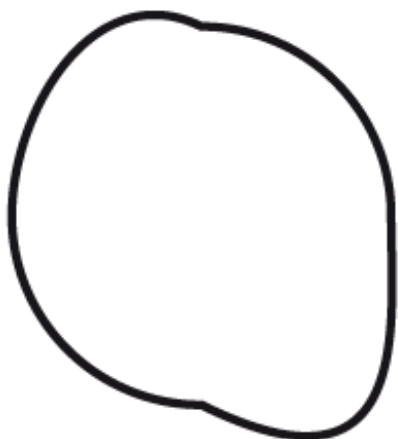
19. 5. 2010 / st / 18.45 / Akce Bororo + Kosmodrom 1999

18. 5. 2010 / út / 18 h / veřejná panelová diskuse

Dům umění

Kritický rozpor (Marxismus: radikální alternativa, anebo totalitní přežitek?). Účastníci Benedict Seymour, Jiří Pehe, moderátor Marek Sečkař, úvodní slovo Carl Henrik Fredriksson. Pořádá Host a Eurozine.

Dům umění města Brna / Dům umění / Dům pánů z Kunštátu / Galerie G99 / www.dum-umeni.cz
úterý–neděle 10–18 h / vstupné 80 Kč, zlevněné 40 Kč, rodinné 100 Kč, celoroční 350 Kč

1. 6. 2010 / út / komentovaná prohlídka / PKN Brno Vol.4

Dům umění

17 h Po Planetě Eden provází kurátor projektu Ivan Adamovič

20 h Pecha Kucha Night sci-fi edition. [Peča-kuča] je setkání designérů, architektů, výtvarníků a dalších kreativců. Přináší konfrontace, příležitosti propojení a prezentace s nejčerstvějšími nápady. Povídání a večírek!

7. 6. 2010 / po / 10-18 h

Dům umění

Turnaj stolních her pro děti ve foyer Domu umění

10. 6. 2010 / čt / 20 h

Dům umění

Frontier guards. Přednáška a diskuze k tvorbě fotografa Tomáše Galla. A/V performance Tom Galle a Martin Pavlík, diskusi povede Evžen Sobek. Ve spolupráci se Spolkem přátel Domu umění města Brna.

15. 6. 2010 / út / 11-18 h / bazar tiskovin

Dům umění

Bazar komiksů, sci-fi a příbuzných žánrů, burza sběratelských výtisků

13. 7. 2010 / út / 17 h / komentovaná prohlídka výstavy

Dům umění

Po Planetě Eden provází kurátor projektu Tomáš Pospiszyl

Galerijní animace

Dům umění

Výtvarné dílny a animace pro děti i mládež. Animace budou probíhat od úterý do pátku od 10 do 18 h po předchozí domluvě.